

MEŽA KONSULTATĪVĀS PADOMES SĒDES PROTOKOLS

Rīgā,
Republikas laukumā 2

2024. gada 7. februārī

Pamatojoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 19. panta trešajā daļā un Ministru kabineta 2012. gada 3. jūlija noteikumu Nr. 473 „Meža konsultatīvās padomes nolikums” 9. punktā noteikto, Meža konsultatīvās padomes (turpmāk – padome) sēdē piedalās:

Konsultatīvās padomes priekšsēdētājs

Armands Krauze Zemkopības ministrs

Konsultatīvās padomes locekļi

Pēters Putniņš	AS „Latvijas valsts meži” valdes priekšsēdētājs
Arnis Muižnieks	biedrības „Latvijas Meža īpašnieku biedrība” valdes priekšsēdētājs
Agris Meilerts	SIA “Latvijas Finieris mežs” valdes loceklis
Indulis Kovišārs	biedrības „Latvijas Kokrūpniecības federācija” padomes priekšsēdētājs
Ieva Erele	biedrības „Asociācija „Latvijas Mēbeles”” valdes locekle
Jānis Magaznieks	biedrības “Latvijas Kokmateriālu pircēju biedrība” un biedrības “Latvijas Kokmateriālu pārdevēju biedrība” Vienotās konsultatīvās padomes valdes loceklis
Mārtiņš Līdums	biedrības „PEFC Latvijas Padome” padomes priekšsēdētājs
Māris Liopa	biedrības „Latvijas Mežu sertifikācijas padome” padomes priekšsēdētājs
Andis Malējs	mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības „Mežsaimnieks” valdes loceklis, biedrības “Latvijas Lauksaimniecības kooperatīvu asociācija” valdes loceklis
Kristīne Rapa	arodbiedrības „Latvijas Meža nozaru arodu biedrība” priekšsēdētāja

Konsultatīvās padomes padomdevēji

Raimonds Bērmanis	SIA „Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” filiāles „Meža konsultāciju un pakalpojumu centrs” direktors
Aivars Žūriņš	Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūta vadošais pētnieks
Andrejs Domkins	SIA „Meža un koksnes produktu pētniecības un attīstības institūts” valdes loceklis
Solvita Krodzniece	Ogres tehnikuma Mežsaimniecības, kokizstrādājumu un medību nodaļas profesionālo mācību priekšmetu pedagogs

Daiga Vilkašte	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Dabas aizsardzības departamenta direktore
Andis Pūrs	Zemkopības ministrijas Meža departamenta direktors
Ilze Silamiķele	Zemkopības ministrijas Meža departamenta Meža nozares stratēģijas un atbalsta nodaļas vadītāja vietniece
Arvīds Ozols	Valsts meža dienesta ģenerāldirektors

Pieaicinātie dalībnieki

Juris Jātņiķis	Vides konsultatīvās padomes pārstāvis
Regīna Ekmane	Zemkopības ministrijas Meža departamenta Meža nozares stratēģijas un atbalsta nodaļas vecākā eksperte
Agnis Šmits	Latvijas Valsts mežzinātnes institūta "Silava" vadošais pētnieks
Iveta Hildebrante	Zemkopības ministrijas Meža departamenta Meža nozares stratēģijas un atbalsta nodaļas vecākā eksperte
Solvita Mūrniece	Valsts meža dienesta pārstāve
Lelda Pamovska	Zemkopības ministrijas Meža departamenta Meža resursu un medību nodaļas vecākā eksperte

Konsultatīvās padomes sēdē nepiedalās Konsultatīvās padomes locekļi

Vilnis Ķīrsis	Rīgas domes priekšsēdētājs
Kristaps Klauss	biedrības „Latvijas Kokmateriālu ražotāju un tirgotāju asociācija” valdes loceklis
Artūrs Bukonts	biedrības “Latvijas Neatkarīgo mežizstrādātāju asociācija” izpilddirektors
Viesturs Ķerus	biedrības „Latvijas Ornitoloģijas biedrība” valdes priekšsēdētājs
Jānis Rozītis	nodibinājuma „Pasaules dabas fonds” direktors
Lelde Eņģele	nodibinājuma „Latvijas Dabas fonds” padomes locekle

Sēdi protokolē

Diāna Rupeika	Zemkopības ministrijas Meža departamenta Meža nozares stratēģijas un atbalsta nodaļas vecākā eksperte
---------------	---

Dienas kārtībā:

1. Organizatoriskie jautājumi;
2. Par egļu astonezību mizgrauža savairošanās riskiem un ierobežošanas pasākumiem 2024. gadā;
3. Aktuālā informācija par atmežošanas regulas ieviešanu un kompetentās institūcijas noteikšanu;
4. Dažādi jautājumi.

Sēde tiek atklāta plkst. 10.00.

Padomes priekšsēdētājs A. Krauze atklāj Meža konsultatīvās padomes sēdi iepazīstinot tās dalībniekus ar dienas kārtību un aicinot papildināt ar citiem svarīgiem jautājumiem. Priekšlikumu nav.

1. Organizatoriskie jautājumi

1. Padomes priekšsēdētājam ir priekšlikums grozīt Ministru kabineta noteikumus Nr. 473 "Meža konsultatīvās padomes nolikums":

- 1) padomes sēdes sasaukt ne retāk kā reizi pusgadā;
- 2) piešķirt padomdevēja tiesības pārstāvim no Klimata un enerģētikas ministrijas, kā arī pārstāvim no kūdras nozares, ņemot vērā tās ciešo saistību ar meža nozari;
- 3) nodrošināt iespēju gan padomes locekļiem, gan dalībniekiem ar padomdevēja tiesībām konsultatīvās padomes sēdēm pieslēgties attālināti.

A. Krauze uzdod Zemkopības ministrijas Meža departamentam sagatavot grozījumus Ministru kabineta noteikumos.

2. A. Krauze norāda arī uz nepieciešamību ievēlēt padomes priekšsēdētāja vietnieku un šim amatam izvirza Arni Muižnieku no Latvijas Meža īpašnieku biedrības.

Padomes balsojums

Balsošanas rezultāts: par – 10; pret – 0; atturas – 1; nebalso – 0.

(atturas – A. Muižnieks)

A. Muižnieks norāda, ka ir jāpārlicinās par iespēju savienot amatus. A. Krauze aicina mēneša laikā to noskaidrot un sagatavot nepieciešamos dokumentus.

2. Par Egļu astonzobu mizgrauža savairošanās riskiem un ierobežošanas pasākumiem 2024. gadā

A. Krauze dod vārdu LVMI "Silava" vadošajam pētniekam A. Šmitam darba prezentēšanai ["Egļu astonzobu mizgraužu bojājumu uzskaitē 2023. gada vasarā"](#). (saite uz prezentāciju)

Pēc prezentācijas A. Krauze uzdod jautājumu par teritorijām, kur kaitēkļu izplatības areāls ir pārrobežu, vaicājot, vai Krievijas un Baltkrievijas pierobežā tiek veikti izplatības ierobežošanas pasākumi?

A. Šmits paskaidro, ka Eiropas Savienībā, īpaši, Polijā un Skandināvijā apsaimniekošanas prakse ir līdzīga. Apsaimniekošana ir atkarīga no meža aizsardzības statusa. Saimnieciskajos mežos par labāko praksi atzīst vienlaidus sanitāro cirti vasarā, bet ziemā esot citi risinājumi. Kopšanas cirtēs savukārt var veidoties situācija, ka mežu cērt līdz pat 6 reizēm, kas nav efektīvi. Runājot par aizsargājamām teritorijām, piemēram, Belovežas teritoriju, dabas aizsardzības jautājumi ir primāri. Uzkata, ka šīs teritorijas ir jāatstāj dabiskiem procesiem.

A. Krauze precizē jautājumu – kāda ir kaitēkļu migrācijas iespēja?

A. Šmits norāda, ka populācija ir lokāla un ka pētījumos ir noskaidrots, ka maksimālais mizgraužu mērotais attālums ir ap 46 km. Lielākais risks mežaudzēm ir tad, ja mizgrauži pārvietojas pūlī. Par piemēru min Lielbritāniju, kurā mizgrauži tika ievazāti caur Doveras ostu 80-to gadu sākumā, bet 2018.-2019. gadā gandrīz puse no teritorijas jau bija invadēta. Lielbritānijā šiem kaitēkļiem ir statuss *under eradication* – cenšas iznīcināt, kur pamana (ne apsaimniekot).

K. Rapa jautā, vai "Silavai" ir idejas, kā ierobežot izplatību, ja tā turpināsies tādā apmērā?

A. Šmits norāda, ka ir pietiekoši daudz pētījumu. Atgādina, ka laicīgāk novākts invadētais mežs dod iespēju noņemt koksni iekonservēto CO₂, kā arī iespēju iegūt augstvērtīgāku kokmateriālu.

A. Meilerts jautā, vai tā ir sakritība, ka mizgrauža izplatība sakrīt ar dabas aizsardzības teritorijām?

A. Šmits atbild, ka primāri izplatību ietekmē klimats, temperatūra, vējgāzes.

A. Muižnieks jautā, kā egļu mežaudzes ietekmē tas, ka turpina cirst bojātās teritorijas, par piemēru minot Austriju, kur prakse ir izvākt invadētos kokus?

A. Šmits norāda, ka pastāv spēki, kas veicina kaitēkļu savairošanos, piemēram 1969. un 2005. gada vētras. Mizgrauži ēd pieaugušas egļu audzes. Vistrakākā situācija ir lielās un vienveidīgās teritorijās, kā Beloveža, Vācija, Tatri, kur mizgrauži apēdu visu, kas izaudzis un tas var notikt ļoti ātri.

M. Līdums jautā par feromona slazdu izmantošanu. Norāda, ka Valsts meža dienesta rīkojumā ir noteikts prioritāri likt šos slazdus, un jautā vai tiem, kam ir kompetence un kapacitāte, būtu vēlams tos lietot?

A. Šmits atbild, ka slazdus vajag lietot, bet tikai vērtīgo egļu audžu tuvumā. Slazdiem ir neliela, līdz 10% pozitīva ietekme, bet lietojot nepareizi, ļoti liela negatīva ietekme. Pētījumos ir ļoti grūti pierādīt efektivitāti. Notiek plašas diskusijas par šo paņēmieni. Zviedrijā, piemēram, no nākošā gada mežos grib aizliegt feromona slazdu lietošanu. Austrijā nesēn veiktā pētījumā secināts, ka arī izlases cirtes nedod pozitīvu rezultātu.

J. Jātņieks vēlas precizēt, kādas platības mizgrauži bojā ātrāk – lielās vai mazās?

A. Šmits paskaidro, ka mazas platības ātrāk. Latvijas mērogā nav samērojami ar nogabaliem Eiropā. Latvijā liela platība ir 5 ha.

A. Krauze pateicas par A. Šmita sniegto prezentāciju un dod vārdu Valsts meža dienesta (turpmāk – VMD) ģenerāldirektoram A. Ozolam darba prezentēšanai [“Egļu astonzobu mizgraužu bojājumu uzskaitē 2024. gadā”](#). (saite uz prezentāciju)

A. Ozols komentē, ka prezentācijā daudz kas atkārtosies, jo par pamatu ņem pieredzi, kas bija pagājušajā gadā. Piemin, ka tika nodibināta ekspertu grupa, lai tiktu galā ar izsludināto ārkārtas situāciju, un tās ietvaros notika vairākas sanāksmes. A. Ozols atzinīgi novērtē sadarbību ar zinātniekiem, sakot, ka konsekventa sadarbība dod rezultātus un pētījumi rezultējas VMD rīkojumos. A. Ozols atzīst, ka viens gads nav rādītājs, bet tas ir pamats turpmākai darbībai.

M. Liopa norāda, ka prezentācijā tika parādīta koksnes cirsmu platība, bet interesētu arī krājas apjoms, kas būtu indikācija par koksnes sortimentu.

A. Ozols atbild, ka dati ir pieejami, bet tie nebūs precīzi, jo balstās uz izsniegtajiem ciršanas apliecinājumiem.

A. Muižnieks ierosina, ka lietotnē “Mednis” varētu ieviest funkciju, kas ļautu piefiksēt informāciju par mizgraužu bojājumiem. Norāda, ka šādai funkcijai tālāk pastāv arī attīstības iespējas prognozēt bojājumus.

A. Ozols atbalsta ierosinājumu norādot, ka ir iestrādnes un algoritmi, ir tikai jādefinē tehniskais uzdevums. A. Ozols paskaidro, ka šāda ideja ir iespējama vienīgi tad, ja tai atrodas finansējums. IT lietu uzturēšanai VMD budžets ir ierobežots un pašreizējā budžeta ievāros to nevar iekļaut.

A. Krauze ierosina sasaukt ekspertu grupu, kas sagatavotu tehnisko specifikāciju un atbilstoši tai meklēt finansējuma iespējas, jo pašreiz nav jēgas runāt par finansējumu, ja nav zināms, cik

tas izmaksās. VMD sagatavos pirmo priekšlikumu tehniskajai specifikācijai darba uzdevumam līdz 2024. gada 1. martam.

A. Malējs jautā par to, cik dinamiski lietotnē “Mednis” mainās aizsardzības zonas?

A. Ozols atbild un A. Purs papildina, ka mainās dinamiski - reizi diennaktī ap pusnakti dati tiek atjaunināti. Lietotne izmanto datus, kas atrodas uz VMD serveriem un kad uz serveriem mainās informācija, seko izmaiņas arī lietotnē.

A. Meilerts norāda, ka ir grūti novērtēt svaigi mizgraužu invadētos egļu mežus un jautā, ko varētu uzlabot, lai cilvēki būtu zinošāki un varētu ātrāk atpazīt svaigi invadētos kokus? Kā piemēru pastāsta par suņu izmantošanu kaitēkļu atrašanai Zviedrijā.

A. Šmits paskaidro, ka ir pietiekoši daudz piedalīties sabiedrības informēšanā gan televīzijā, gan semināros, taču tie ir maz apmeklēti.

M. Līdums vēlas paslavēt VMD par ģeotelpiskās informācijas pieejamību, taču norāda, ka mājaslapā nav iespējams atrast VMD rīkojumus par rīcību egļu astoņzobu mizgraužu izplatības ierobežošanai.

R. Bērmanis jautā, kā VMD vērtē – vai sagaidīja, ka būs vairāk meža īpašnieku ciršanas apliecinājumu pieteikumu? Paskaidro, ka nodarbojas ar izglītojošu aktivitāšu organizēšanu un jautā, vai nepieciešams aktivitātēs likt akcentu uz šo problēmu? Cik tas ir aktuāli privātajos mežos?

A. Ozols atbild, ka sākotnēji izsniedza ciršanas apliecinājumus uz 2 mēnešiem, kas būtu piesaistīti pie mizgraužu attīstības cikla. Sagaidīja, ka mizgraužus aizvedīs prom ar koksnī. Tas nenotradāja un šādi ciršanas apliecinājumi vairs netiek izsniegti. Pagājušajā gadā nebija pietiekošas mežizstrādes jaudas. Ja laicīgi pamanīja un dabūja no meža ārā, tad tas bija veiksmīgi.

R. Bērmanis jautā par apjoma prognozēm šajā gadā.

A. Ozols norāda, ka to ir grūti prognozēt. Var stāstīt, kā darīt, bet praktiskā dzīve ienes savas korekcijas. Tas atkarīgs arī no mežizstrādes jaudas.

J. Jātnieks atzinīgi vērtē A. Muižnieka ierosinājumu lietotnē “Mednis” ieviest jaunas funkcijas. Papildina ierosinājumu ar ideju izmantot mākslīgo intelektu, kas veiktu automātisku iesūtīto attēlu apstrādi. Norāda, ka tas nav dārgi un ka datus pēc tam varētu izmantot arī monitoringam.

A. Krauze saka, ka svarīgi, lai sniegtā informācija ir ticama.

A. Muižnieks komentē, ka svarīgi šo ideju ir pārdomāt, lai pārāk nesarežģītu.

P. Putniņš interesējas par iespēju samazināt ciršanas vecumu eglei.

A. Ozols atbild, ka VMD kontrolēs un uzraudzīs to, kas tiks pieņemts normatīvajā regulējumā. Pašlaik aktuāla problēma ir egļu audzes, kas stādītas ar nolūku izmantot Slokas papīra rūpnīcā. Norāda, ka ir vajadzīgs pietiekoši precīzs zinātniskais pamatojums galvenās cirtes vecuma korekcijai pa augšanas apstākļiem. Esošie vecumi pārmantoti no vecajiem PSRS meža kodeksa ciršanas vecumiem, kur šis cipars ir izdomāts pavisam citos vēsturiskos apstākļos.

P. Putniņš norāda, ka gribētu, lai nekoncentrējamiem tikai uz mazproduktīvām audzēm.

A. Krauze ierosina Zemkopības ministrijas Meža departamentam apkopot esošos zinātniskos pētījumus un rezultātus un sagatavot priekšlikumu attiecīgiem grozījumiem Meža likumā. Piedāvā nākošajā konsultatīvās padomes sēdē izskatīt.

3. Aktuālā informācija par atmežošanas regulas ieviešanu un kompetentās institūcijas noteikšanu

A. Krauze pateicas A. Ozolam par prezentāciju un dod vārdu Zemkopības ministrijas Meža departamenta vecākajai ekspertei R. Ekmanei situācijas prezentēšanai [Par Atmežošanas regulas ieviešanu Latvijā. \(saite uz prezentāciju\)](#)

A. Krauze izvirza priekšlikumu sagatavot pozīciju, kurā norādām, ka nevaram atbalstīt nepārdomātas regulas ieviešanu, kurai Eiropas Komisija nespēj pat sagatavot vadlīnijas.

A. Krauze nepiekrīt tam, ka mums jāpārbauda, piemēram, Argentīnas lopu gaļas izcelsme. Mums ir sistēmas, kuras var savienot, piemēram, meža sertifikācija.

M. Liopa norāda, ka Atmežošanas regulas prasības ir bargākas nekā meža sertifikācijas.

A. Domkins pastāsta, ka seko līdzi ar Atmežošanas regulu saistītiem dokumentiem, un ierosina skaidrības labad lietot regulas pilno nosaukumu. ES ir pieņēmusi globālas atmežošanas regulu un Latvijai ir jāuzņemas saistības kā Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalstij. ES apmēram 30% koksnes tiek importētas no augsta riska valstīm. Atgādina, ka regula neattiecas tikai uz koksnes tirgu, ka mēs uzturā katru dienu lietojam soju un palmu eļļu. Institūcija, kuru veido, kontrolēs un iesaistīties arī tās produkcijas kontrolēšanā.

M. Liopa norāda, ka mums ir jākoncentrējas uz mūsu koksni.

A. Muižnieks jautā, vai konkurss, kurā izvēlas vērtētāju, kas veic valstu risku novērtēšanu, ir noslēdzies? A. Muižnieks ierosina uz VMD ciršanas apliecinājumiem izvietot informāciju, kas palīdzētu mežu īpašniekiem aizpildīt Atmežošanas regulas datu bāzi, kur informācija jānorāda starptautiskā koordinātā sistēmā un kur jāatlasa koka suga pēc tā latīniskā nosaukuma. Norāda, ka regula ir nesagatavota un tai būs pretestība. Cer, ka gaidāmajās Eiropas Parlamenta vēlēšanās tiks ievēlēts kāds, kas apturēs regulas ieviešanu.

I. Erele piekrīt tam, ka regulu nevar ieviest, jo nav sagatavota. Norāda, ka, ja nebūs gatavi piegādes ķēdes pirmā posma pārstāvji, tad mēbeļu ražotāji ne tik. Mēbeļu ražotāji jau tagad interesējas par šo dokumentu, bet atbildes par to, kā tas tiks praktiski ieviests vēl nav.

R. Ekmane atbild uz iepriekšminētajiem jautājumiem. Par risku novērtēšanas konkursa rezultātiem pagaidām informācijas nav, bet piekrīt, ka tas ir būtisks faktors, lai Latvija būtu zema riska faktora valsts. Ziemeļu un Igaunijas situācija ir līdzīga. R. Ekmane norāda, ka saprot lielo uzņēmumu bažas.

I. Erele saka, ka būtu labi, ja būtu vienots paziņojums, ka esam ceļā uz to, kā nav.

I. Kovisārs norāda, ka dažādos līmeņos sašutums par šo jau ir vismaz gadu. Somija, Zviedrija un Igaunija konsultējas ar Komisiju. Norāda, ka nesagatavotu procesu nevar ieviest.

R. Ekmane piebilst, ka, ja īpašnieks izvēlēties pēc atmežošanas audzēt liellopus utt., tas ir Atmežošanas regulas objekts.

4. Dažādi jautājumi

M. Liopa atgādina par iniciatīvu *For Forest*, kuras sastāvā ir tādas valstis kā Zviedrija, Somija, Slovākija, Austrija un ka kopā valstīm ir lielāks spēks. Zemkopības ministrijas Meža departaments šajā virzienā strādā.

A. Krauze pateicas visiem par ierašanos.

Sēde tiek slēgta plkst. 12.00.

Meža konsultatīvās padomes priekšsēdētājs

A. Krauze

Protokolēja

D. Rupeika